

ELINA SAARINEN

Jätteen tuottajille tarjottavien palvelujen, tuottajavastuun, kierrätysmateriaalien ja -energian myynnin, jätehuollon kone- ja laitteellisuuden, jätehuollon suunnittelun, koulutuksen ja konsultoinnin sekä jätehuollon kolmannen sektorin yhteenlasketut tulovirratt ovat yhteensä lähes kolme miljardia euroa. Ala työllistää laskentatavasta riippuen neljästä kahdeksaan tuhanta henkilöä.

Jätehuollon merkitys Suomen kokonaistaloudelle on suhteellisen pieni, mutta ala on yhdyskunnan toiminnan kannalta siitä huolimatta elintärkeä.

KUITENKIN KUSTANNUSTEHOKASTA

Nämä tiedot käyvät ilmi ympäristöministeriön, Jätelaitosyhdistyksen ja Ympäristöyritysten Liiton rahoittamasta selvityksestä *Jätehuollon taloudellinen merkitys ja kustannukset*, joka julkaistaan ympäristöministeriön raporttisarjassa näillä näkymin touko-kesäkuussa.

Selvityksen tekivät FCG Planeko Oy ja FCG Efeko Oy.

Selvityksen mukaan jätehuollon hoitaminen Suomessa käy kustannustehokkaasti: kotitalouksien käytettävissä olevista tuloista jätehuollon kustannukset vievät vain kolme prosenttia. Tällä summalla katetaan kotitalouksien jätehuollon lisäksi koko elinkeinotoiminnan, kaupan ja teollisuuden jätehuollon palvelutoimintojen menot.

Jätehuollon kustannusten laskeminen on ollut selvitystä tekeville haastava tehtävä. Erityisesti yksityisen sektorin hinta- ja jätemäärätietoja on hyvin vaikea hankkia.

Kolmen miljardin eu

Jätehuollon taloudellisesta merkityksestä ja kustannuksista on vaikea saada varmaa tietoa. Mittava selvitystyö antaa osviittaa suomalaisen jätehuollon menoista ja tuloista.

Pelkästään kotitalouksien omaan jätehuoltoon kohdistuvat menot muodostavat ainoastaan prosentin kotitalouksien kulutukseen käytettävissä olevista tuloista.

Esimerkiksi kiinteän jätteen jätehuollon kokonaiskustannus on asukasta kohden noin 53 euroa vuodessa.

Selvityshankkeen vastuullinen johtaja **Riitta**

Kojo FCG Planekosta luonnehtii selvityksen työmäärää valtavaksi.

”Olen ollut parikymmentä vuotta näissä hommissa ja selvitystä tekemässä oli hyvä ja kokenut tiimi. Siitä huolimatta työ osoittautui vaikeaksi. Jätehuoltokenttä on moninainen ja lähtötietoja oli vaikea hankkia. Olemme keränneet tätä työtä varten kaiken tiedon, mikä irti lähti”, Kojo sanoo.

Vaikka jätemääriä on tilastoitu, eivät tilastotiedot taivu helposti asumisessa syntyvän, julkisen toiminnan ja yksityisten palvelujen välillä tehtävään yksilöintiin. Kojon mukaan tietoa kuntien ja kuntien omistamien jätelaitosten jätehuoltopalvelujen hinnoista löytyi helposti, mutta yksityiseltä sektorilta tietoa ei useinkaan saatu, vaan jouduttiin turvautumaan arvioihin ja oletuksiin. Hän toivookin kevään kommenttikierroksen täydentävän puuttuvia tietoja.

”Toivottavasti selvityksen lukijat muistavat, että selvityksen tulokset eivät ole yksinkertainen totuus. Lukujen taustalla on lukuisia lähtöoletuksia ja yksinkertaistuksia”, Kojo muistuttaa.

Raportissa onkin useaan otteeseen tuotu tulosten rinnalle vaihtoehtotarkasteluja sekä

Yhteenvedo kotitalouksien ja julkisen toiminnan jätehuollosta aiheutuvista kustannuksista

Kustannustekijä	Kuljetus ja käsittely €/a	Keräysvälineet €/a	Yhteensä €/a
Sekajäte	269 762 000	53 895 000	323 657 000
Ekomaksu	15 876 000		15 876 000
Energiajäte	52 915 000	10 123 000	63 038 000
Biojätteen erilliskeräys	20 907 000	2 770 000	23 677 000
Keräyskartonki	6 029 000	660 000	6 689 000
Keräyspaperi		1 650 000	1 650 000
Sako- ja umpikaivolietteet	2 190 000	0	2 190 000
Yhteensä	367 679 000	69 098 000	436 777 000

Selvitysraportti muistuttaa, että jätemäärätietojen epävarmuus heijastuu taulukon tuloksiin. Vaihtoehtotarkastelun mukaan julkisen toiminnan kustannukset olisivat noin 20 prosenttia pienemmät kuin tässä taulukossa.

Jätealasta kaivattaisiin enemmän tietoa

■ Jätehuollon taloudellista merkitystä ja kustannuksia arvioinnusta selvitystä on tuoreeltaan kritisoitu. Arvostelijoiden mukaan selvityksessä on paljon virheitä tai joitain lukuja ei ole huomioitu oikein.

Ohjausryhmän jäsen **Juha Kaila** pitää kuitenkin selvitystä ansiokkaana koosteenä jätealan käytettävissä olevista ja julkisesti saatavilla olevista kustannustiedoista.

”Siihen satsaukseen nähden, mitä selvityksen tekemiseen oli käytettävissä, tämä on valtavan hyvä työ”, hän toteaa.

”Selvityksen hyvä puoli on, että se herättää kysymyksiä. Jos kustannustiedot eivät ole riittävän hyviä, miten saamme paremmat? Päätösten tueksi jäteala tarvitsee jatkossa selkeästi enemmän tietoa alan kustannusrakenteista.”

Riitta Levenin ympäristöministeriöstä pitää selvitystä parhaimpana käytettävissä olevana nykytilanteen kuvauksena. Hänen mukaansa selvitystä käytetään taustatietona jätelainsäädännön kehittämisessä ja mahdollisesti päätösten taloudellisten vaikutusten arvioinnissa.

”Selvityksen tekeminen on ollut raskas prosessi, mutta on hyvä, että eri osapuolet – Jätelaitosyhdistys ja Ympäristöyritysten Liitto – olivat mukana rahoittamassa ja ohjaamassa sitä. Muutoin selvityksen luotettavuutta olisi varmasti enemmänkin kritisoitu”, Levenin näkee.

ron bisnes

verrattu tietoja aiempiin tutkimuksiin. Kojon mukaan selvitystä tulee pitää suuntaa-antavana kuvauksena jätehuollon tämänhetkisistä kustannuksista.

NETTOKUSTANNUKSET YLI MILJARDIN

Selvityksen mukaan jätehuollosta jätteen tuottajille aiheutuvat nettokustannukset ovat noin 1 167 miljoonaa euroa.

Jätehuollon nettokustannukset ovat suurimmat kotitalouksien ja julkisen toiminnan jätehuollossa. Tämän sektorin jätehuolto maksaa vuosittain 437 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 216 euroa tonnilta.

Vaikka kotitalouksien ja julkisen toiminnan osuus kaikesta Suomessa syntyvästä jätteestä on vain kolme prosenttia, koituu kotitalouksien ja julkisen sektorin maksettavaksi kuitenkin jopa 37 prosenttia jätehuollon kustannuksista.

Kaupan ja yksityisten palvelujen jätehuoltokustannukset ovat vuosittain 68 miljoonaa euroa. Jätetonnin kohden laskettuna nettohinta on 103 euroa. Talon- ja maanrakennuksen jätehuollon nettokustannukset ovat vuosittain 440 miljoonaa euroa, mutta tonnin kohden hinnaksi muodostuu ainoastaan 19 euroa tonnilta.

Pienimmät kustannukset jätetonnin kohden on kaivannaistoiminnassa ja maaseutuelinkeinoissa, joiden jätehuolto maksaa vain kolme euroa tonnilta.

Yhteenveto kotitalouksien ja julkisen toiminnan jätehuollon kustannusten jakautumisesta eri palveluntuottajien kesken.

Kustannustekijä	Kunnat	Yksityinen	Yhteensä
	€/a	€/a	€/a
Ekomaksupalvelut	51 129 000		51 129 000
Sekajäte	94 935 000	139 574 000	234 509 000
Energiajäte	26 457 000	26 457 000	52 915 000
Biojäte	10 453 000	10 454 000	20 907 000
Keräyskartonki		6 029 000	6 029 000
Keräyspaperi			
Sako- ja umpikaivoliete	2 053 000	137 000	2 190 000
Yhteensä	185 027 000	182 652 000	367 679 000
Jätevero	33 960 000		33 960 000
Kustannukset ilman jäteveroa	151 067 000	182 652 000	333 719 000

Taulukosta on jätetty pois keräysvälineistä aiheutuvat kustannukset, koska niitä ei pystytä kohdentamaan eri toimijoille.

Yhteenveto eri jätteen tuottajien jätehuollon nettokustannuksista.

Jätteen tuottaja	Jättemäärä Milj. t/a	Kustannus Milj. €/a	Keskimääräinen kustannus €/t
Kotitaloudet ja julkinen toiminta ¹⁾	2	437	216
Kauppa ja muut yksityiset palvelut	1	68	103
Talon- ja maanrakennus	23	440	19
Kaivannaistoiminta	22	60	3
Teollinen toiminta	18	92	5
Energiahuolto	2	24	15
Vesihuolto	1	40	40
Maaseutuelinkeinot	2	6	3
Yhteensä	71²⁾	1 167	

1) Ilman omatoimista kompostointia

Lähtötietona käytettyyn jättemäärien jakoon jätteen tuottajien välillä liittyy epävarmuuksia. Vaihtoehtotarkastelussa julkisen toiminnan ja kotitalouksien kustannukset olivat noin 20 prosenttia pienemmät ja kaupan ja yksityisten palvelujen kustannukset 58 prosenttia suuremmat kuin tässä taulukossa.